

Зоран Милошевић*
Институт за политичке студије
Београд

ХОЋЕ ЛИ МОЛДАВИЈА 2018. НЕСТАТИ СА МАПЕ ДРЖАВА? **

Сажетак

Румунија жели да 2018. године припоји Републику Молдавију и у том контексту је обезбедила подршку Европске уније, НАТО-а и САД. Тиме би се Румунија значајно територијално проширила и стекла статус регионалне силе, али и сам НАТО и Европска унија, које би се, без референдума, прошириле на Исток. Наравно највећа геополитичка штета била би нанета Русији и Србији.

Но, план Уједињење 2018. (Unirea-2018) је далеко од остварења, јер је актуелни молдавски председник, Игор Додон, својим антизападним и антирумунским политичким потезима нанео важне ударе који су пробудили јавно мњење.

Кључне речи

Молдавија, Румунија, унионизам, румунизација, идентитет, НАТО, геополитика, Србија

---

* доктор социолошких наука, научни саветник, редовни професор теоријске социологије

** Рад је настао у оквиру научног пројекта „Демократски и национални капацитети политичких институција Србије у процесу међународних интеграција“ (179009), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

УЈЕДИЊЕЊЕ 2018.

Unirea-2018 (Уједињење 2018) је званични назив пројекта присаједињења Молдавије Румунији. «План за брисање Молдавије као државе постоји. Постоји за то већ издвојен буџет, обучени кадрови, а све то извршавају румунске колеге под руководством САД, наводи директор Института безбедности Молдавије и бивши заменик министра спољних послова, Валерија Осталепа. Молдавски председник, Игор Додон, је сагласан са Осталепом, али додаје да би реализација овог плана преобратила Молдавију у «крваво језеро», јер би се одмах подигли Гагаузи, Бугари и Руси са севера Молдавије, којих има око 500 000 душа. Такође у Придњестровљу има и 200 000 Руса и руска војска. За Брисел то би био кошмар, јер би се рат из Украјине проширио директно у Европску унију. Но, Букурешт се не осврће на ова упозорења. Да је тако посведочио је бивши румунски премијер Виктор Понта (2012 – 2015), који је још 2016. године као председнички кандидат Социјалдемократске партије Румуније први најавио да ће се поводом 100 годишњице присаједињења Бесарабије Румунији догодити уједињење Румуније и Молдавије.

Главни «извођач радова» према пројекту Unirea-2018 треба да буде бивши румунски председник Трајан Басеску³³ (у периоду

---

³³ Председник Молдавије, Игор Додон, је 3. јануара 2017. године, Указом одузео држављанство Трајану Басеску, јер је «стечено незаконито». Супружници Басеску поднели су захтев за држављанство Молдавије 8. марта 2016. године, а Указом бившег председника Молдавије, Николаја Тимофтија, јуна 2016. године молба је уважена.

Но, посланик молдавског парламента, Григоре Кобзак, подено је жалбу Уставном суду Молдавије «о уставности Указа председника Републике Молдавије 16-VIII од 3. јануара 2017. године, о одузимању држављанства Трајану Басеску».

Иако је суд вратио жалбу Кобзак, уважио је жалбу Трајана Басескуа и поништио Указ председника Додона. Но, о каквом се «Уставном суду» ради говори и податак да је 2013. године прогласио неуставним молдавски језик и прогласио румунски за језик Молдавије, што је незабележено у правној историји и историји државе и права.

Јуна 2017. године одржан је оснивачки конгрес Партије националног јединства. За председника (почасног до разрешења питања држављанства) изабран је бивши румунски председник Трајан Басеску. Већ почетком године је било јасно да Басеску има планове да Молдавију припоји Румунији и да је зато и узео држављанство. Главна идеја са којом наступа нова унионистичка партија Басескуа је «Водим вас у Европу преко уједињења са Румунијом!», док за Румуне има другу паролу: «Ос-

од 2004 до 2014. године), који је због тога добио молдавско грађанство и формирао политичку партију, која на парламентарним изборима 2018. године, треба да победи и присаједини Републику Молдавију Румунији. Управо је овај политичар потврдио да је припајање Молдавије Румунији «национални пројекат», који има подршку Брисела, Вашингтона и НАТО-а у изјави порталу alfanews.md со, који активно популарише тезу «да данас постоје две Румуније које треба да се уједине».

УЈЕДИЊЕЊЕ СА МОЛДАВИЈОМ – ТРЕЋИ НАЦИОНАЛНИ ПРОЈЕКАТ РУМУНИЈЕ

«Уједињење са Молдавијом је трећи национални пројекат Румуније, док су први и други били улазак у НАТО и Европску унију», говоре у Букурешту, иако су свесни да је преко 70 посто становника Молдавије против ове идеје. Посебно је питање «цене уједињења», које према рачуну униониста износи најамње 20 милијарди евра. Против присаједиње Молдавије Румуније је не само становништво ове републике, него и неке политичке партије, које су у парламенту усвојиле декларацију «која потврђује неутралност, јединство и недељивост државе». Такође, парламент је преко усвојене декларације позвао међународне институције и органи-

---

тварујем вашу машту о Великој Руунији!». Партија, како истичу оснивачи, не жели само да уђе у парламент, него да победи уз помоћ харизме бившег председника Румуније на изборима 2018. године и освоји довољан број посланичких места да би могла да изгласа присаједињење Румунији.

Но, истраживачи јавног мњења не деле овај оптимизам (осим ако није заснован на крађи гласова), јер она показују да нова партија може да рачуна на максимално 15 посто гласова бирача, што значи да ће имати од 7 до 10 посланика.

Реагујући на унионизам судија Уставног суда Молдавије, група посланика молдавског парламента поднела је иницијативу да судије уставног суда не могу имати двојно држављанство, међутим влада није подржала ову ницијативу са образложењем да је Република Молдавија рафиковала Европску конвенцију о држављанству, 14. октобра 1999. године, без икакве примедбе на двојно држављанство, те се судије не могу изузети од тог правила.

зације да чувају независност Републике Молдавије. Но, званични Букурешт се не обзире на ово.³⁴

«Припрема присаједињења Молдавији Румунији мора се завршити 2018. године», сматра посланик румунског парламента, Константин Кодријану, упоредо са парламентарним изборима у Молдавији. Идеја Букурешта и НАТО-а је, како тврди, Кодријану, да се на изборима у Молдавији кандидује биши румунски председник Трајан Басеску, који је раније добио молдавско држављанство и изабран за председника Партије националног јединства. По победи, ујединио би «две Румуније».

Но, у све се умешао председник Молдавије Игор Додон, који је указом одузео држављанство Басескуу због његовог анти-уставног деловања. Међутим, Уставни суд Румуније (у којем се налазе грађани Румуније, пет од шест судија), указ је ставио ван снаге. Тренутно није јасно има ли или нема Басеску молдавско држављанство. Но, то њега не спречава да посећује универзитете и пропагира идеју уједињења. Формални повод за одређивање 2018. године, као године уједињења Румуније и Молдавије је тај, што се 27. марта 2018. године навршава 100 година од присаједињења Бесарабије Румунији, а после завршетка Првог светског рата, 1918. године.

Бројни румунски политичари и посланици пропагирају идеју присаједињења Молдавије Румунији, а лидер покрета *Actiunea* 2012, Ђорђе Симион, је то и сликовито објаснио: «Године 2018. у Молдавији ће се одржати парламентарни избори и све румунске и прорумунске политичке снаге треба да се уједине како не би дозволили победу Игора Додона и његове Партије социјалиста, јер би то значило катастрофу за Молдавију».

«КОНТРОЛНИ ПУЦАЊ»

«Контролни пуцањ» за идеју присаједињења Молдавије Румунији изведен је још 18. фебруара 2016. године, када је Национал-либерална партија Румуније на прес конференцији представила «Стратегију уједињења две државе». Да подсетимо, ову партију до ступања на дужност председника Румуније водио је Клаус Јоханис (етнички Немац и протестант). Документ предвиђа ства-

---

³⁴ Опширније: Зоран Милошевић, Извори румунске политике, у зборнику *Анатомија румунске политике*, приредио Зоран Милошевић, Центар академске речи, Шабац, 2017, стр. 13 – 27.

рање јединственог социјално-економског, културног и информативног простора, заједничко тржиште рада, новчану подршку из буџета Румуније молдавским медијима који подржавају идеју уједињења и развој румунског идентитета. Затим се говори о формирању заједничке војске, полиције и жандармерије. На документ нико из света није реаговао, што је заговорнике поништавања молдавске државности охрабрило. И актуелни председник Румуније, Клаус Јоханис, није против ове идеје, али сматра да питање уједињења треба да буде решено тек када се претходно стабилизује ситуација у Придњестровљу и отклони корупција са обе стране реке Прут.

Придњестровље је, наравно, велика препрека за «гутање Молдавије», јер се овде ратовало из истих разлога, а мир који је потписан 1992. године потписима председника Руске федерације и Молдавије, дао је право овом делу Молдавије да у случају гашења Републике Молдавије има право на самоопредељење. Но, румунски политичари полазе од става да то «не важи», већ сматрају да су на снази границе које су признале Уједињене нације (настале пријемом ове државе у састав УН), што значи са Придњестровљем. Неки од румунских политичара су спремни да Придњестровљу у оквиру Велике Румуније дају статус «републике», како би се помирили са уласком у састав Румуније.³⁵

ПРОЦЕС «ВАРЕЊА» МОЛДАВИЈЕ ОД СТРАНЕ РУМУНИЈЕ

Процес «варења» Молдавије од стране Румуније, према Ини Летјагиној (портал Kommersant Plus) започет је 90-их година прошлог века „формирањем чудног националистичког покрета, који се није дичио молдавством, већ румунизмом“. Ови људи су себе сматрали Румунима и свој (молдовлашки језик) називали румунским. Током рата у Молдавији, почело је конфликтом око Закона о државном језику 1989. године, а завршило се краткотрајним ратом 1992. године, Румунија је пружила Молдавији помоћ у оружју, техници, затим је обезбедила дипломатску и информативну

---

³⁵ Тамара Семјонова Гзенкова, Међународни статус и спољнополитичке претензије Румуније, у зборнику *Анатомија румунске политике*, приредио Зоран Милошевић, Центар академске речи, Шабац, 2017, стр. 79 – 88.

подршку, рачунајући да ће ова брзо „прогутати“ Придњестровље, а потом кренути ка уједињењу са њом. Но, сценариј није реализован. Формирана је Придњестровска Молдавска Република, против које званични Букурешт и данас води пропаганду.

Румунија је, ипак, наставила да води политику присаједињења Молдавије. Тако је у Молдавији од 2010. године почео да се слави Дан Румуније, затим Дан совјетске окупације и започет је процес негирања постојања каравлашког језика. Исте године Молдавија је омогућила Румунији слободан приступ бази државног регистра становништва. Од тада, како истиче политиколог Богдан Цирди, у Молдавији фактички функционишу румунски органи власти, а две армије активно сарађују под покровитељством НАТО-а и планирају уједињење. Румунске партије отварају своје одборе у Молдавији, групе политичара обе државе организовале су Савет за уједињење две државе (2013), а владе држе заједничке седнице. Румунија из буџета финансира „дискредитацију совјетског периода у Молдавији“ чија је главна манифестација „Дан совјетске окупације“, како би се данима пре њега о СССР-у говорило у најгорем могућем светлу. Затим, усвојена је Платформа Actiunea 2012, којом је сваки од 41 округа Румуније задужен да покрене пропаганду о природности присаједињења Молдавије Румунији у Европској унији. Наравно, на новоу округа, промовишући, како се то каже у документу, на локалном нивоу идеју - “Бесарабија – то је Румунија!”.³⁶

Са друге стране критичари уједињења истичу да «гутање» Молдавије од стране Румуније не би било нимало лако, те да би јој можда «запала кост у грлу» и тако се «удавила». Прво, са припајањем Молдавије Букурешт би добио борбене Гагаузе и Придњестровце (који су на спољној граници државе). Друго, ако Руму-

---

³⁶ У регистру који сведочи континуитет молдавске државе посебно место заузима политичко-правни акт донет 2. децембра 1917. године, којим је проглашена Молдавска Демократска република (Република Демократикэ Молдовенјаскэ). Молдавска државност је утврђена 1359. године и прошла је сурова искушења и велике територијалне губитке, преживела је османску империју, власт фанариота али је сачувала свој идентитет и обновила своју државност 1917. године, захваљујући сељацима и Русији.

После толико векова трајања, сада је идентитет становника нападнут од стране ново-старог агресора – Запада. Агресија се изводи на исти начин – социјалним инжењерингом – као и 1859. године када је од дела кнежевине Молдавије и кнежевине Влашке (чије становништво није било румунско) створена држава Румунија, која је најсуровијим методама асимиловала словенско становништво и претворила га у Румуне. Сада се та политика наставља нападом на Републику Молдавију и Исток Србије. Логика каже, ако су први пут успели, зашто не би и други?

нија жели да припоји себи Молдавију, зашто се из састава Румуније не би издвојила Трансилванија у којој живе Мађари и унијати који одавно желе да се врате у састав Мађарске. Треће, постоје снаге у самој Румунији (додуше тренутно слабе и политички нејединствене) које би да се «геополитички монструм Румунија» демонстрира на Влашку и Молдавску Републику, тј, да се поврати ситуација пре «уједињења 1859. године, а која би уласком нових Молдављана у састав Румуније добила нове присталице за своју идеју. Управо такав програм има политичка партија «Патриоти Молдавије», који се залажу за обнову граница историјске Молдавије (две трећине те територије се налази у Румунији) и који су отворили одборе своје партије на истоку Румуније.

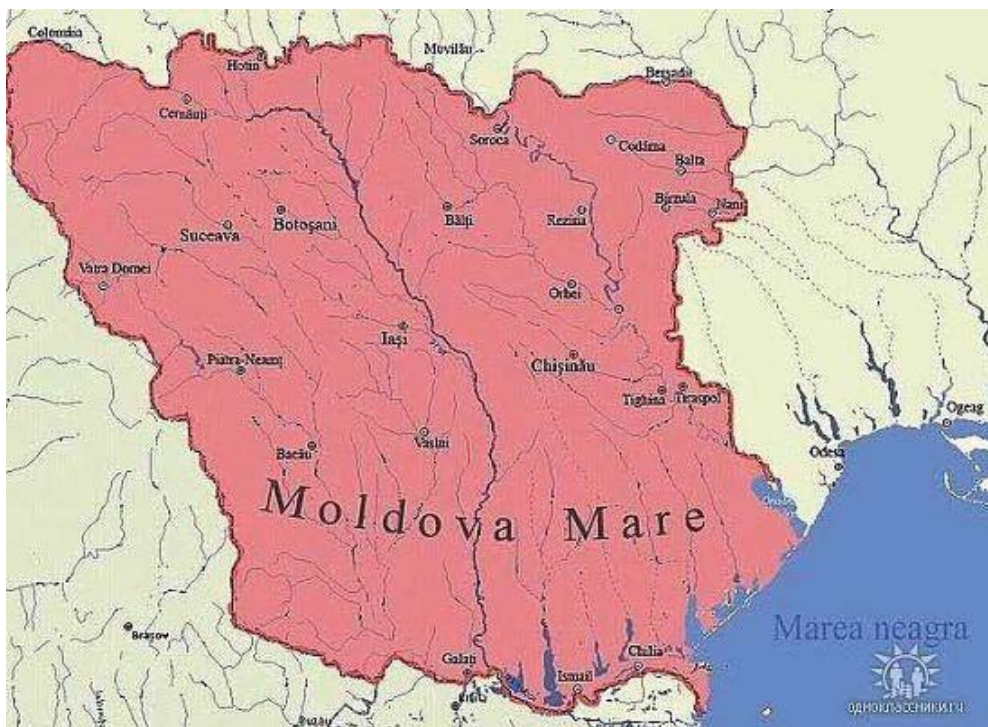
ШИРЕЊЕ НАТО-а БЕЗ РЕФЕРЕНДУМА

Шта су мотиви да западни покровитељи о овој агресивној румунској реторици и плану ћуте? Прво, уколико би се Молдавија припојила Румунији то би значило да се проширила Европска унија и НАТО без референдума, који у случају расписивања очигледно не би довео до овог циља. Друго, «то би значило дефинитивно одвајање Молдавије од Русије и наметање румунског идентитета (који укључује у себе русофобију) под заставом Европске уније», како је у румунском парламенту објаснио посланик Еуџен Томак.

Молдавија, да подсетимо, као независна и суверена држава постоји од 27. августа 1991. године, када је парламент донео „Декларацију о независности“ којом је поништио пакт Молотов-Рибентроп и Закон СССР „О образовању савезне Молдавске СССР“. Но, да је тиме створен проблем политичари Молдавије су се сетили тек касније, јер са „Декларацијом о независности“ престала је да постоји и граница између Молдавије и Румуније, а две државе до данас немају потписаног договор о истој због одбијања Букурешта.

Историја проблема присједињења Молдавије Румунији почиње када је румунска армија, 1918. године, окупирала Бесарабију, а 1940. године СССР је ту територију повратио, заједно са Черновицком и Одеском облашћу и предао је у састав Украјине. У Букурешту се нису могли помирити са овим «територијалним губицима», јер су у политичким плановима имали идеју стварања «Велике Румуније», при чему је тренутно главна мета ове идео-

логије територија савремене Молдавије. Никоме није јасно шта би у том случају Букурешт радио са становништвом ове државе које се не осећа Румунима и који су словенског порекла. Да ли ће уследити хрватски модел са протеривањем Срба или насилна асимилација, то нико не говори јавно.

МАПА ИНТЕГРАЛНЕ МОЛДАВИЈЕ

Да подсетимо да су на територији савремене Румуније постојале две државе – два кнежевства: Влашко и Молдавско (Каравлашко), које је Османска империја освојила и укључила у свој састав. Становништво је у већини било словенско (писало ћирилицу, користило црквенословенски језик у литургији и књижевности). Према Букурештанском уговору из 1812. године источна област бившег Молдавског кнежевства припала је Русији и од ње је образована Бесарабијска губернија. Године 1877. на осталој територији кнежевства, које се налазило под суверенитетом Стамбола, образовано је независно краљевство Румунија са немачком династијом Хоенцолерн-Зигмаринген на челу. Династија је извршила радикалну румунизацију становништва, укинувши ћирилицу и црквенословенски језик, створила антисловенску и антируску идео-

логију и програм Велике Румуније од Волге до Јадранског мора, која се, како видимо, примењује и данас.

Године 1918. румунска војска је окупирала Бесарабију и 1919. прогласила анексију. СССР анексију није признао и повратио је територије 1940. године, образовавши на тој територији Молдавску Совјетску Социјалистичку Републику. Током Другог светског рата Румунија је узела активно учешће у рату против СССР, окупиравши не само Бесарабију већ и велике делове данашње Украјине. Румунска војска је у окупационим зонама починила стравичне злочине за које никада није одговарала.

После слома СССР-а «Румунија се вратила традиционалној немачкој политици» и почела политику ширења на Исток. Кампања о присаједињењу Молдавије (и не само ње) започета је 2006. године и траје до данашњих дана, без обзира на смену лидера ове државе,

Стално се публикују наводна истраживања јавног мњења у којима се потврђује спремност већине Молдаваца да се припоје Румунији, затим «Како би становници реаговали да се појаве билборди са паролана 'Бесарабија – румунска земља', односно 'Бесарабија – то је Румунија» итд. На другој страни молдавски и украјински медији објављују резултате истраживања «у којима се види да се становништво плаши уједињења са Румунијом». Истовремено, на попису становништва у Молдавији 2004. и године становништво се у 77,5 посто изјаснило да припада молдавском (каравлашком) народу, а само 2,2 посто Румунима. Нови попис становништва је урађен 2014. године, али резултати нису саопштени до данас, а аналитичари мисле да је то управо из овог разлога, јер не одговара политици румунизације становништва. Ово наравно није једини проблем за Букурешт, јер како објаснити припајање Молдавије када се становници не осећају Румунима? Наравно, то није једини проблем. Постоји проблем Придњестровља и Гагаузије (делови Молдавије) чије становништво у 98,4 посто случајева жели интеграције са Русијом, односно Евроазијским савезом. Јасно је, дакле, да без насиља (хрватски сценарио) нема припајања Молдавије Румунији.

Ова проблематика се итекако тиче и саме Србије, чије је територије и становништво одавно Румунија узела на нишан, тако да модел Олује може сасвим логично бити примењен и на делове Србије које је Румунија прогласила «окупираним територијама» на којима живе «румуни» и које ће кад-тад морати да буду «ослобођене» од словенског ига. Грдно се вара Србија уколико мисли да јој Румунија не ради о глави у Тимочкој Крајини и Банату (за сада су узалудни протести Српске цркве због неканонског деловања Румунске православне цркве у Источној Србији, јер њено све-

штено-монаштво мисионари на овом подручју и успоставља своје парохије у црквене структуре), јер је ширење папског латинства и романизације вековни пројекат чија је једна од жртава био и сам народ Румуније. Једна од варијанти овог прастарог плана јесте и увођење НАТО «миротвораца» под плаштом војне сарадње на основу одавно парафираних Софа и Ипап споразума. Румунија би била пресрећна да јој из Вашингтона стигне зелено светло за војно преузимање контроле над целокупном делтом Дунава, старог Хитлеровог сна. Недостају само Србија и Молдавија.

МАПА ПРВЕ РУМУНИЈЕ

Zoran Milošević
**WILL MOLDOVA PERISH FROM THE GLOBAL MAP
OF COUNTRIES IN 2018?**

Abstract

Romania wants to join the Republic of Moldova to its state in 2018 and in this context has provided support from the European Union, NATO and the United States. With this, Romania would significantly expand its territory and gain the status of a regional power, while NATO and the European Union would, without a referendum, expand their influence to the East. Of course the biggest geopolitical damage would be inflicted on Russia and Serbia.

However, the plan of Unification in 2018 (Unirea-2018) is far from being achieved, because the current Moldovan President, Igor

Dodon, with his anti-Western and anti-Romanian political moves has caused significant blows that have aroused public opinion.

Keywords:

Moldova, Romania, unionism, romanization, identity, NATO, geopolitics, Serbia